

## Posudek školitelky na diplomovou práci Bc. Jarmily Jelínkové

Název práce: **Téma sebeobětování žen na příkladu divadelního scénáře Prolomit vlny**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

Jarmila Jelínková si pro svou magisterskou diplomovou práci vybrala **téma** nelehké. Není tomu tak kvůli jeho šíři či vymezení – z těchto formálních hledisek (analýza jednoho vybraného literárního díla) zcela odpovídá běžnému záběru diplomových prací. Genderová analýza konceptu sebeobětování je však složitým úkolem, a to jak z hlediska nezbytného rozsahu odborné literatury k prostudování, tak z hlediska interpretačního.

Ještě k **uchopení tématu**: diplomantka vhodně vymezuje, že neprovádí ani analýzu slavného Trierova filmu, ani analýzu divadelního představení, jež následně vzniklo a autorkou jehož adaptace je Vivian Nielsen, ale textovou analýzu divadelního scénáře. Navíc provedla rozhovor s dramaturgyní Maškovou, jejíž interpretace pak v Závěru konfrontuje s vlastními. Je to velmi zajímavé a ztížila si tím úkol – dle mého názoru i mírně ve svůj neprospěch, poněvadž právě ve zmíněném Závěru se v této souvislosti trochu odchyluje od zaměření na text scénáře a hovoří zde o „představení“.

**Struktura práce** je odpovídající, jak pokud jde o členění, tak pokud jde o proporci jednotlivých částí. Za textem práce je připojen analyzovaný scénář i přepsaný rozhovor s dramaturgyní.

Mezi Úvod a Metodologie autorka zařadila užitečné **ediční poznámky a vysvětlení základních pojmů**, s nimiž, jak uvádí, pracuje. Většina je vysvětlena přiměřeným způsobem, kritiku bych formulovala vůči pojmu gender: jednak se zde odkazuje pouze na jeden zdroj, a to sekundární, jednak zde není vysvětleno ani zdůvodněno, proč chce nadále pracovat s různorodými koncepty – vedle později jmenovaných konstruktivistických východisek zde jmenuje feminismus diference. V její práci to zdůvodnit lze, nicméně by to mohla být jedna z otázek, které by byly dovysvětleny u obhajoby.

V oddílu **Metodologie** autorka představuje tři hlavní metody, jež chce v práci používat: metodu vzdorného čtení, archetypální analýzu a diskursivní analýzu moci. V literárně vědné práci by ani nebylo nutné takto rozlišovat metodologii a teorii, poněvadž se v tomto oboru neoddělitelně prolínají. Je totiž otázkou, kam pak zařadit genderovou analýzu spirituality z hlediska feministické teologie, s níž autorka nadále pracuje prakticky nejvýrazněji. Autorka ji řadí do teorie, což je správné, ale je sporné rozhodnout, zda v této práci není zároveň i metodou. Na závěr metodologické části zohledňuje autorka se zjevnou snahou o poctivou sebereflexi vlastní lokaci, což je hodno ocenění. Ještě poznámka k archetypální analýze, k níž se autorka správně vrací i v teoretické části (str. 37): i zde mám kritickou výhradu k uvedení pouze sekundárního zdroje; navíc primární zdroj, k němuž se onen sekundární hlásí (a který byl probírán i v průběhu studia – jedná se o publikaci Pratt, *Archetypal Patterns of Women's Fiction*), není uveden ani v bibliografii.

**Teoretická část** svědčí o tom, že diplomandka prostudovala široké spektrum odborné literatury jak z feministické literární vědy, tak feministické teologie. Jednotlivé koncepty nejsou vysvětlovány špatně, i když místy citace nahrazují vlastní artikulaci. Jednotlivé charakteristiky jsou však řazeny spíše popisně a jejich vzájemnému propojení trochu chybí

koherentnost, takže text působí místy roztříštěně. Pozitivní je, že se autorka snaží uvedení jednotlivých konceptů vztahovat ke konkrétním výpovědím analyzovaného textu.

**Vlastní analýza** se soustřeďuje na postavu hlavní hrdinky Bess, což umožňuje jít zde více do hloubky. Rozčlenění této části (resp. názvy podkapitol) je částečně analytické, ale částečně i tematicky popisné (např. „Bess a její vztahy s některými osobami kongregace“ nebo „Bess – manželka“). Za nejzdařileji zpracované považuji podkapitoly „Bess – dívka čisté dětské víry“ a „Bess – děvka nebo světice?“. Zde se autorce dle mého názoru podařilo jednak nabídnout více interpretačních rovin (zejména v druhém případě), jednak vytvořit ucelený a jasný text, z něž je patrná hlavní myšlenka; problematičnost i vnitřní rozpornost sebeoběti je například zdařile vyjádřena na str. 93. Hluběji mohla být rozebrána otázka Bessiny internalizace některých náboženských konceptů a otázka zjevné christologické paralely, i když tato doznala v průběhu konzultací a práce na textu pozitivní vývoj. **Interpretační závěry** práce mají své argumentační opodstatnění, i když byla autorka dle mého názoru místy formulačně ovlivněna svou pozicí „insiderky“ a trochu příliš vystupujícím zájmem vyložit sebeoběť jako kladný princip.

**Stylistická a jazyková úroveň** práce je celkově vyhovující. Stylistika by místy potřebovala ještě dále propracovat, pokud jde o logický vývoj argumentační linie. Některé jednotlivé formulace jsou poněkud zkratkovité a na daném místě nejasné – např. na str. 37 věta: „Jan požaduje po Bess, aby na sobě nechala páchat násilí jinými muži, protože tak sám sobě dokáže, že je stále tím „opravdovým mužem“. Také charakteristika heteronormativního mužství na str. 54 je velmi zjednodušená. Jazyk textu je však velmi čistý a pravopis bezchybný.

**Celkové hodnocení:** Práce je nesporně originální. Autorka v zásadě prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou, i když na vzájemném propojení teoretických konceptů a jejich skutečně logickém využití pro analýzu by se ještě dalo mnohé zlepšit. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze, 17. 10. 2011